

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 92 ANULU XXI.

Sabiu, in 15/27 Novembre 1873.

Telegrafulu ese de done ori pre septemana: Duminea si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditu'a foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cãtra espeditu'a. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte pãrți ale Transilvaniei s pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inserterele se platescu pentru intai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Précuviosii'a Sea Parintele Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a, la provocarea din partea Escelentiei Sele inaltu Présântiului Archieppu si Metropolitu, plecã a séra la Aradu si de aci la Buda-Pest'a spre a duce felicitãrile archidiecesei la Maj. Sea Imperatulu si Regele Franciscu Iosifu I pentru iubileulu de 25 ani dela suirea sea pre tronu (2 Decembre 20 Nov. 1848).

La alegerea din Aradu.

Unu telegramu, sositu la noi dela Aradu inca de Luni (din 12/24 Novembre, ne insciutiédia ca P. Archimandritu Mironu Romanu l'u s'a alesu Episcopu alu diecesei aradane cu majoritatea voluriloru, 34 din 60.

Salutamu pre nou alesulu Episcopu cá pre acel'a cáruu i se increde conducerea sufletésca a suteloru de mii crestini ort. romãni din dieces'a Aradului, totu odata inse si cá pre triumfolu legalitãtii canonice in vigore in biseric'a or. ort. intréga si pre alu oportunitãtii in interesulu administratiunei bisericesci, pre carea alesulu, cá onulu ce a servitu in tóte gradurile in dieces'a aradana cunósce tóte lipsele ei.

Deci pre nou alesulu sa-lu tiens Ddiu la multi ani spre fericirea si bucuri'a diecesei a cárei Archipastoriu a devenitu prin alegerea de mai susu.

Archimandritulu Teofilu Benda lla este denumitu de Metropolitu alu Bucovinei. Denumitulu este unulu din acei bucovineni, cari au participatu la deputatiunea cea mare din anulu 1861 tramisa la Maj. Sea pentru restaurarea metropoliei nóstre.

Epistola deschisa cátra dlu Babesiu si consortii lui din Sabiu.

Unu siru de articli, de négra tendintia, publicati in „Albin'a“ asupr'a amiciloru si increditiloru repausatulu Metropolitu Siagun'a, si asupr'a acestui'a insusi, me facu sa scriu urmatórele renduri, pre fatia, cáci adeverulu pre fatia se spune.

Cu acea metoda observata pâna acum in politic'a nationala, pasiti acum si pre terenulu bisericescu.

Metod'a ve este a loví fãra crutiare in persóne si a mistificã lucrurile.

Pãna cându au traitu Andreiu Siagun'a celu dintãiu barbatu de statu alu romãniloru, l'ati maltratatu atãtu pre terenulu politicu cátu si bisericescu, l'ati luat la góna, cá sa-lu delaturati dela conducerea natiunei, si déca nu l'ati potutu slungá si de pre scaunulu seu archiereceu, ia-ti datu aci lectiuni copilaresci, ba nu i-ati crutiatu nici cass'a lui.

Siagun'a nu mai este, nu ve mai stã in cele. Dara urgi'a d-v. se vérsa acum asupr'a institutiuniloru lui si asupr'a barbatiloru increduti ai lui, pre cari iau conchiematu elu a-i aperá operele sele.

Si asupr'a omului celui mai simplu defunctu, se aplica proverbiulu „de mortuis nil nisi bene“.

Numai asupr'a lui Siagun'a nu vreti d-v. baremu atãt'a a aplicá. Nu ia-ti datu odichna in viétia, nu-lu ve-ti crutiã nici dupa morte-i. Fiores cáci altmintre nu a-ti putea sa ve versati veniulu asupr'a ómeniloru lui intre cari amu fericirea a me numerá si eu si multi alti.

Amu rebdatu noi multe dela d-v. — nu pentru d-v., ci pentru liniscea publicului — amu rebdatu sa ne diceti „denuncianti, ómeni fãra sufletu si fãra Ddiu, cuibu de vespi“ si alte asemenea epítete, demne de judecat'a d-v.

Dara corespondinti'a din Transilvani'a in nr.

83 alu „Albinei“ ne face a nu mai suferi cá sa abusati de pacienti'a nóstre.

Dupa ce acea corespondintia anonima pre toti barbatii de incredere, ai repausatulu Metropolitu, pre majoritatea consistoriului archidiececanu, ii dechiara de traditori, de violatori ai drepturiloru multoru particulari, comune bisericesci si protopresbiterali, — de volnici in administratiunea bisericésca, de seducatori ai lui Siagun'a cáruu i-arú fi incarcatu pecate si ilegalitãti in spate, dupa ce acelu corespondinte despre acesti ómeni díce: ca cu minciuni arú fi mancatu stipendiú dela reposatulu Metropolitu, cu minciuni si fléuri l'aru fi bagatu si in mormentu, si mai in urma: comca, acesti ómeni si pre noulu Metropolitu l'aru fi sedusu la ilegalitãti, vóindu pentru acestea a siedea in Consistoriu, etc. etc., apoi sa-mi ierti dle Babesiu, ca acestea nu se potu trece cu vederea, cáci trebuie sa sciti ca cu acelea vatemati o suma de inteligintia si pre consistoriulu archidiececanu in modulu celu mai brutalu, si nu-mi va luá nimenea in nume de reu cându voui pasi eu in contr'a atãtoru brutalitãti cu cari se adreséza acelu corespondinte la „publiculu celu mare“ cá sa demasceze pre ómenii „Telegrafulu Rom.“, cum i place a díce.

Asteptamu se audimu fapte ce le promite corespondintele. Dara afara de intemplantia cu secretariulu pre carea o mistifica, numai vorbe góle amu celitu, la cari amu fi tacutu, déca nu arú invólve in orimãri demne de incuisione judicatorésca.

Deci luati in nume de bine d-loru, déca — in locu de calea din urma — voui pasi eu pre calea jurnalistica cu fapte, cu dovedi, cu adeveruri, cari pre d-v. ve voru demascá in tóta gotataea, cáci trebuie odata sa se faca lumina, si sa cunósca publiculu celu mare pre vermii ce rodu la radeciunile natiunei si ale bisericiei.

Se trecu mai intãiu la cestiunea cu secretariulu, pre carea o a-ti improspetat. Nu me intindu a cercetá, ca cine au scrisu in „Pesti Napló“, „Hon“ etc despre acést'a.

Dara cându a-si fi scrisu chiaru eu insusi, nu mi-arú fi rusine, ca a-si fi vorbitu neadeveru, cáci ceea ce s'au scrisu acolo, dupa cum au reproducu „Herm. Ztg.“ si „Tel. Rom.“ in esentia cuprinde purulu adeveru, ce caracteriséza destulu de bine pre ómenii, de soíulu corespondintelui d-tale, si nimenea, nici articululu jorn. „Albin'a“ din nr. 78, 22 Octomvre, nici dechiariatiunea institutulu „Albin'a“ si nici corespondintele nr. 83 a jorn. „Albin'a“ nu au refrantu acelu adeveru.

In locu sa ve dechiarati la meritulu lucrului, ceea ce nu cutediati, preferiti — dupa manier'a d-v. — a intrebá ca cine au scrisu? si a díce: i s'au pusu Telegrafulu strage gurei, prin inflóntia noulu Metropolitu, cá cându acestu Metropolitu s'aru dejosi a servi passioniloru d-v. de o supreme pre uniculu organu publicu alu archidiecesei, pre carele l'au creatu si sustienutu Siagun'a cu multe greutãti, — preferiti a strigá in gor'a mare, ca dupa sugrumarea „Telegrafulu“, ómenii lui au alergatu la „Pesti Napló“, cá sa ve denuncieze pre d-v. la dnii stapãnitori, cá cându acei dni numai din „Pesti Napló“ ve arú putea cunósce, ca ce lucrati.

Dara dlu corespondinte din Tranni'a ne da o alta idea despre intemplantia cu secretariulu, cá pre o fapta, si díce, ca nu au fostu vorba de destituaerea lui Fratesiu, ci numai de inaintarea lui la postulu de profesor.

Apoi pre cându face pre secretariulu de cea mai buna arma in mánile ómeniloru „Telegrafulu“, totu intrunu resufletu díce, ca majoritatea consistoriului s'aru dusu la Metropolitulu sa impedece acea inaintare a lui Fratesiu.

Cine nu vede slabiciunea acestei logice próste, in carea 'si da de gólu reutatea.

Cum arú servi Fratesiu, séu ori-cine altulu de

arma si ajutoriulu unoru ómeni, cari i-arú voi reulu, cari l'aru impedece dela inaintarea lui?

Déca ai vóitu dle a dá lucrulu in alta editie, apoi se fi inceputu din capu, cá sa nu seduci opiniunea publica.

Eata cum stã lucrulu acest'a. Senatulu bisericescu alu consistoriului, inca inainte de inceperea prelegeriloru in seminaru, in grigitu fiindu, cá sa nu patimésca instructiunea, au denumitu pre dlu Candrea, unu bine calificatu profesor la Dev'a, de profesor in seminaru in loculu dlui Cristea, devenitu asessoru.

Mai târdiu veni senatulu scolaru, in care ve bucurati de majoritate, si ignórandu cu totulu acea denumire, denmesce pre dlu Fratesiu de profesor.

Convingendo-se acestu din urma, ca denumirea lui este numai provisória, de locu au resignatu preferindu mai bine a remané in postulu definitivu de secretariu. Iut'un'a au urmatu apoi radicaerea lui Fratesiu dela secretaria, denumirea altui nou secretariu fãra scire a Consistoriului, in a cáruu competintie cadeau acestea, dupa §. 119. Stat. org. Si pentru sustinerea si aperarea acestei legi au paslitu majoritatea consistoriului plenaru la Metropolitulu, si pentru aceea, cá sa nu lase pre capulu bisericiei in cursele ce i le-ati pregatitu d-v., cá sa-lu poteti face la tempulu seu calcatori de lege.

Da, au primitu Fratesiu denumirea de profesor totu in aceasi siedintia, si de aci poteti vedé, ca nu servece de masina órba la ómenii „Telegrafulu“. Dara cându s'aru pomenitu a dóu'a dí cu 2 decrete, onulu dela senatulu scolaru dintrulu postulu provisóriu de profesor, altulu dela presidiu pentru radicaerea lui din secretariatu, atunci v'aru pututu elu vedé metechnele d-v., princari voiãti a-lu dá afara din secretariatu, pre lângu ceea ce si dupa resignatiunea lui a-ti staruitu cu totu de adinsulu, si apoi a-lu delaturá cu tempulu si din provisoriulu postu de profesora. Ce cauza a-ti potutu avé dle corespondinte et cons. a ignorá denumirea lui Candrea si pre acest'a, care este destulu de calificatu?

Spune acum dle coresp. óre cine e „viciénu“ cine e „calcatori de lege“? Dovéda despre acesti'a suntu actele consistoriali si decretele lui Fratesiu, scrise la „Albin'a“.

Inse acestea s'aru intemplantu la consistoriu oficiose, numai cá urmãri a conclusului cliciei d-v., unde impartia-ti din nou posturile consistoriali. Si cá se dau o ilustratiune si mai chiara despre faptele si tendintiele d-v., eata ce s'aru intemplantu acolo numai despre Fratesiu.

Cându au observatu cine-va, ca s'aru vatemá Statutulu org. prin mesuri, cum s'aru si intemplantu, d-ta dle Hanni'a ai strigatu: statutu ne statutu, Fratesiu trebuie se iese din secretariatu; cându ti s'aru observatu apoi, ca in contra fortiei póte si guvernulu sa se amestece, iera ai strigatu: guvernulu ne guvernulu, aceea trebuie sa se faca.

Eata asiã sta lucrulu cu secretariatul, si de veti voi, si mai multe dovedi voui aduce, — nu pentru voi, cari le cunósceți — ci pentru „publiculu celu mare.“

De aci se vede, ca nu v'aru zacutu la inima intregirea postulu de profesor nici binele instructiunei in seminaru (si cum veniti a inaintá la profesura pre unu omu din cei mai neplacuti dv. si directorelui seminarului?), iera acum din cauza si vin'a dv. cáci nu v'ati ajunsu scopulu cu secretariatul, in care vreti sa introduceti „ordine mai buna“ patimesce instructiunea in seminaru, cáci pâna aci acelu postu de profesor este vacantu, cu tóte ca Candrea érá denumitu, dara nu si intaritu. —

Dara sa ne întórcemu la ómenii „Telegrafulu“ la „majoritatea consistoriului“ pre cari chiaru clicia ii numesce clicia, pre consistoriulu archidiececanu,

